

Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija
Generalni direktorat za NATO i politiku bezbjednosti

Broj:

Podgorica, 27.5.2013. godine

I N F O R M A C I J A

**o predsjedavanju Crne Gore Američko-jadranskom poveljom (A5),
jul-decembar 2013. godine**

Američko-jadranska povelja (A5)

Američko-jadranska povelja se potvrdila kao važan forum i instrument jačanja regionalne saradnje i kanaliziranja evroatlantskih aspiracija regiona Jugoistočne Evrope. Povezivanje zemalja u okviru Povelje nesumnjivo igra vrlo važnu ulogu u regionu i neodvojivo je od ostalih aktivnosti koje države Zapadnog Balkana preduzimaju u namjeri da postanu članice NATO-a.

Po uzoru na Američko-baltičku povelju¹, ministri tri zemlje Jugoistočne Evrope - Hrvatske, Albanije i Makedonije su **2. maja 2003.**, uz prisustvo državnog sekretara SAD Kolina Pauela, u Tirani potpisali **Jadransku povelju**. Povelja je predviđala trilateralnu saradnju u cilju ispunjavanja uslova članstvo u NATO-u. Poveljom se NATO poziva da napredak tri zemlje procjenjuje prema individualnim dostignućima

¹ Tri baltičke države, **Estonija, Litvanija i Letonija**, uz sponzorstvo SAD, pokrenule su regionalnu saradnju kako bi razmjennom iskustava ubrzali reformu u oblasti obrane, poboljšali stabilnost u regiji i ubrzali ulazak u NATO

svake države potpisnice. Dokumentom se ističe važnost jačanja demokratije i demokratskih institucija, civilnog društva, vladavine prava i zaštite ljudskih prava i sloboda, tržišne ekonomije i NATO kompatibilne vojne snage, suzbijanja terorizma, prekograničnog kriminala i oružja za masovno uništenje. Povelja podstiče započete reforme oružanih snaga u tri zemlje kao i njihovu međusobnu vojnu saradnju.

Prijemom dva nova člana – **Crne Gore i BiH** – na sastanku ministara vanjskih poslova Jadranske povelje **4. decembra 2008. u Helsinkiju** (održanom na marginama Ministarskog sastanka OEBS-a), Povelja je proširila svoje djelovanje i promijenila ime u A5. Na ovaj način ojačana je ideja o regionalnom povezivanju i otvorena mogućnost za uključivanje ostalih država Zapadnog Balkana u rad A5, kada se za to steknu uslovi. Crna Gora je od prijema u Povelju aktivno učestvovala na svim sastancima, u okviru kojih je istaknut njen značaj za stabilnost i dalji ekonomski razvoj regiona i promovisanje evroatlantskih vrijednosti država članica.

Jadranskom poveljom osnovana je **Partnerska komisija** sa zaduženjem da postavlja političke smjernice za međusobnu saradnju. Sastanci ove Komisije održavaju se jednom do dva puta godišnje na nivou ministara vanjskih poslova ili njihovih pomoćnika. A5 ima tri **foruma**, na nivou ministara vanjskih poslova, ministara odbrane i načelnika generalštabova.

Na sastanku političkih direktora ministara inostranih poslova zemalja članica A5 u okviru priprema za Ministarsku konferenciju u Tirani (8. maj 2009.) odlučeno je da se **polugodišnje predsjedavanje Poveljom preuzima abecednim redom.**

Ove godine se obilježava **deset godina** od osnivanja Jadranske povelje. Dostignuća u posljednjih deset godina, kao što su članstvo Albanije i Hrvatske u NATO, prijem novih država u Jadransku povelju, zajednički doprinos članica Povelje borbi protiv terorizma i jasna posvećenost evroatlantskim i evropskim integracijama, potvrdili su uspjeh rada i kontinuirani napredak Povelje.

Karakter, opseg i nivo aktivnosti koje se odvijaju unutar Povelje vrlo je širok - od sastanaka na visokom nivou, ekspertskih sastanaka, pa do

vojnih vježbi s velikim brojem učesnika. Po opsegu najsadržajnija je saradnja iz oblasti odbrane i bezbjednosti.

Predsjedavanje Poveljom trenutno vrši Republika Makedonija (januar-jun 2013.).

Prethodno predsjedavanje Crne Gore A5

Crna Gora je prvi put predsjedavala Američko-jadranskom poveljom u periodu januar-jun 2011. Godine. U okviru crnogorskog predsjedavanja realizovani su brojni sastanci i seminari na političkom i vojnom nivou. Glavna realizovana aktivnost je bila slanje zajedničkog regionalnog tima u Avganistan, u okviru ISAF-a u vidu podrške NATO Misiji za obuku (NATO Training Mission). Zemljama A5 se pridružila i Slovenija, čime je obezbijeđeno puno regionalno učešće i saradnja na ovom polju. Ovom inicijativom još jednom je potvrđena spremnost zemalja regiona da, pored individualnog angažmana u Avganistanu, zajednički pruže podršku u procesu obuke avganistanske vojske, što je od strane NATO prepoznato kao ključni element za uspjeh cjelokupne misije. Veliki uspjeh crnogorskog predsjedavanja predstavlja i učešće generalnog sekretara NATO Andersa Fog Rasmusena na završnom sastanku Partnerske komisije A5 u Budvi, što je prvi put da je generalni sekretar prisustvovao ministarskom sastanku u okviru ovog foruma.

Aktuelni trenutak u procesu integracije Crne Gore u NATO

Ova godina, u kojoj će se pripremati naredni samit NATO (u 2014.g) biće posebno značajna za ostvarivanje ovog strateškog prioriteta Crne Gore. Poziv za članstvo ne zavisi samo od Crne Gore, već i od spremnosti zemalja članica da pitanje proširenja stave na dnevni red idućeg samita. Crna Gora daljim sprovođenjem reformi, posebno u oblastima koje su identifikovane kao izazov, treba da onemogući da se ijedno pitanje postavi kao problem u momentu razmatranja spremnosti za članstvo.

NATO i zemlje članice su već pokazale da veoma cijene ulogu Crne Gore u regionu, što pokazuje značaj koji pridaju stabilizaciji Zapadnog Balkana. Zajednička izjava sa samita u Čikagu bila je veoma važna za Crnu Goru jer je u njoj nedvosmisleno podržana politika otvorenih vrata i nastojanja aspiranata ka članstvu na osnovu individualnih rezultata.

Stoga predstoje intenzivne aktivnosti u saradnji sa NATO i bilateralno, prema zemljama članicama, kako bi se predstavili rezultati i potencirale prednosti Crne Gore kao buduće članice. U ovom kontekstu, od posebnog značaja će biti ovogodišnje predsjedavanje Crne Gore Američko-jadranskom poveljom.

Planovi i značaj predsjedavanja Crne Gore A5

Crna Gora će po drugi put predsjedavati A5 od 1. jula do 31. decembra 2013. godine. Crna Gora će preuzeti predsjedavanje od Makedonije na sastanku Partnerske komisije na nivou ministara vanjskih poslova Jadransko-američke povelje, na kome će učestvovati potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Igor Lukšić, 18. juna u Skoplju. Koordinaciju crnogorskog predsjedavanja Poveljom i implementaciju aktivnosti u okviru Povelje vršiće MVPEI i Ministarstvo odbrane.

U okviru crnogorskog predsjedavanja organizovaće se redovni sastanci političkih direktora ministarstava vanjskih poslova i ministarstava odbrane, kao i sastanci Partnerske komisije A5 u formatu ministara vanjskih poslova i ministara odbrane.

U julu je planirano održavanje **sastanka političkih direktora ministarstava vanjskih poslova članica A5**, tokom kojeg će se razmatrati politička pitanja i plan aktivnosti u periodu crnogorskog predsjedavanja. Na sastanku političkih direktora MVPEI A5 će se razmatrati ideja zajedničkog učešća zemalja članica A-5 u post-ISAF misiji u Avganistanu nakon 2014. godine, koje će zavisiti od prirode nove misije, kao i od zvaničnih stavova SAD i SR Njemačke.

Sastanak političkih direktora ministarstava odbrane članica A5, tokom kojeg bi se razmatrala vojno-odbrambena pitanja i post-ISAF angažovanje, planiran je za septembar tekuće godine.

U oktobru je planirano održavanje **sastanka ministara odbrane članica A5 u Sloveniji**, u okviru slovenačke inicijative za racionalizaciju regionalne odbrambene saradnje u Jugoistočnoj Evropi i

na Zapadnom Balkanu - A5 i SEDM inicijative. Predviđeno je da sastankom u Sloveniji predsjedava ministar odbrane Crne Gore, imajući u vidu da će Crna Gora u to vrijeme predsjedavati A5.

Na **sastanku Partnerske komisije A5 u formatu ministara vanjskih poslova**, planiranom za decembar 2013. godine, razmatraće se pregled rezultata crnogorskog predsjedavanja i najava planiranih aktivnosti narednog predsjedavanja.

Na svim sastancima učestovaće članice Jadranske povelje i predstavnici Sjedinjenih Američkih Država, na adekvatnom nivou. Takođe, u skladu sa dosadašnjom praksom, Srbiji i Kosovu se može uputiti poziv da u svojstvu posmatrača prisustvuju sastanku Partnerske komisije na ministarskom nivou.

Crna Gora je takođe pokrenula inicijativu da se tokom njenog predsjedavanja održi sastanak ministara vanjskih poslova A5 i Baltičke povelje (A5-B3), tokom kojeg bi se razmjenila iskustva i između Američko-jadranske i Baltičke povelje u prizmi aktuelnih događanja u regionalnoj saradnji i regionalnim integracijama, i razmotrila zajedničke aktivnosti. Sastanak bi se mogao održati na marginama Generalne skupštine UN-a; tokom strateškog seminara o evro-atlantskim integracijama u Budvi ili zajedno sa sastankom Partnerske komisije ministara vanjskih poslova A5. Održavanje sastanka ministara A5 i Baltičke povelje pokrenuo je predsjednik Vlade M. Đukanović. U tom kontekstu, održani su sastanci sa predstavnicima Litvanije, Estonije i Letonije i nastavljena kontinuirana komunikacija u cilju održavanja predloženog sastanka. Ukoliko se održi sastanak A5 i Baltičke povelje, planirano je upućivanje poziva za učešće Srbiji i Kosovu, kao i Sloveniji i Gruziji.

Takođe, u okviru crnogorskog predsjedavanja predviđene su i specifične aktivnosti koje će Crna Gora apostrofirati.

Planirano je organizovanje **Seminara o učešću žena u međunarodnim operacijama i implementaciji Rezolucije SB UN 1325 "Žene mir i bezbjednost"**, na kome bi eksperti u ovoj oblasti država A5 razmijenili mišljenje o najboljoj praksi sa aspekta NATO i država regiona i imali izlaganja o učešću žena u međunarodnim operacijama, u septembru tekuće godine.

Takođe, planirano je održavanje **Seminara o javnoj diplomatiji** u saradnji sa Informativnim centrom o evroatlantskim integracijama, u oktobru 2013. godine, na kome bi se razmjenila iskustva država članica Jadranske povelje u oblasti javnog dijaloga, iz ugla nadležnih ministarstava i nevladinih organizacija država A5, kao i saradnje između ministarstava i NVO sektora u tom pogledu, uz učešće Odsjeka za javnu diplomatiju NATO.

U novembru je planirano održavanje **seminara posvećenom implementaciji partnerskog cilja „Stabilizacija i rekonstrukcija međuresorka saradnja“ u Ljubljani**, tokom kojeg bi se članice A5 posjetile Ministarstvo odbrane i CEP-u Slovenije, u cilju razmjene iskustava u implementaciji partnerskog cilja, najbolje prakse i mogućnosti buduće saradnje kroz okvire A5, uz podršku Slovenije kao kontakt zemlje NATO za Crnu Goru.

Tematski seminari, koji bi se održali u Crnoj Gori, biće otvoreni i prisustvo predstavnika Srbije i Kosova. Obim planiranih specifični aktivnosti zavisice od interesa država članica Povelje i finansijskih mogućnosti kako Crne Gore kao predsjedavajuće, tako i ostalih članica.

Predsjedavanje Crne Gore A5 će biti u periodu koji je od izuzetnog značaja za naše aspiracije u procesu evro-atlantskih integracija i nastojanja da se poziv za članstvo dobije na narednom NATO samitu, koji bi trebao biti održan u prvoj polovini 2014.godine. Upravo u narednih šest mjeseci saveznici će donijeti odluku o samitu, tome da li će on biti posvećen proširenju, i da li se Crna Gora kvalifikuje za poziv za članstvo. Stoga je predsjedavanje A5 važna šansa da se potvrdi proaktivna uloga Crne Gore u regionu i njen doprinos regionalnom miru i stabilnosti, uz istovremeno korišćenje predsjedavanja Inicijativom za promovisanje našeg napretka u reformama, evroatlantskih aspiracija Crne Gore i regiona, te važnosti nastavka politike otvorenih vrata NATO za Zapadnom Balkanu.

Plan predsjedavanja Crne Gore A5

1. Sastanak političkih direktora ministarstava vanjskih poslova članica A5

Organizuje MVPEI, jul 2013. godine, Podgorica

Agenda: razmatranje političkih pitanja i plana aktivnosti Inicijative u periodu crnogorskog predsjedavanja

2. Sedma Konferencija glavnih podoficira

Organizuje MO, jul 2013. godine, Podgorica

Agenda: razmatranje mogućnosti nastavka saradnje u podoficirskom lancu podrške

3. Sastanak ministra vanjskih poslova A5 i Baltičke povelje

Organizuje MVPEI

Agenda: razmjena iskustava i uspostavljanje saradnje Američko-jadranske i Baltičke povelje

4. Seminar posvećen učešću žena u međunarodnim operacijama i implementaciji Rezolucije SB UN 1325 „Žene mir i bezbjednost“

Organizuju MVPEI i MO, septembar 2013.godine, Podgorica

Agenda: razmijena mišljenja o najboljoj praksi implementaciji 1325 sa aspekta NATO i država regiona i izlaganja o učešću žena u međunarodnim operacijama.

5. Sastanak političkih direktora ministarstava odbrane članica A5

Organizuje MO, septembar 2013. godine, Podgorica

Agenda: razmatranje vojno-odbrambenih pitanja i post-ISAF angažovanje, planiran je za septembar tekuće godine.

6. Seminar posvećen javnoj diplomatiji

Organizuje MVPEI i Informativni Centar o evroatlantskim integracijama, oktobar 2013. godine, Podgorica

Agenda: razmjena iskustava država članica Jadranske povelje u oblasti javnog dijaloga iz ugla nadležnih ministarstava i nevladinih organizacija država A5, kao i saradnje između ministarstava i NVO sektora u tom pogledu

7. Sastanak ministara odbrane članica A5

Organizuje MO, oktobar 2013. godine, Slovenija

Agenda: razmatranje zajedničkog učešća zemalja članica A-5 u post-ISAF misiji u Avganistanu nakon 2014. Godine; nastavak zajedničke obuke u cilju izgradnje kapaciteta i nastavak i razvoj zajedničkih projekata

8. Seminar posvećen implementaciji partnerskog cilja „Stabilizacija i rekonstrukcija međuresorka saradnja“

Organizuje MVPEI i MO u saradnji sa Ambasdom Slovenije u Crnoj Gori, novembar 2013. godine, Ljubljana

Agenda: razmjena iskustva u implementaciji partnerskog cilja, najbolja praksa, mogućnost buduće saradnje kroz okvire A5.

9. Sastanak Partnerske komisije A5 u formatu ministara vanjskih poslova

Organizuje MVPEI, Misija NATO, decembar 2013. godine, Podgorica

Agenda: Pregled rezultata crnogorskog predsjedavanja i najava planiranih aktivnosti narednog predsjedavanja.